

Тетяна КАРНАУХ

Національна академія державного управління

при Президенті України

Львівський регіональний інститут державного управління

РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ СИСТЕМНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Пропонується авторське бачення ефективності діяльності Міністерства юстиції України як спеціально вповноваженого органу влади. Аналізуються переваги вдосконалення забезпечення реалізації державної правової політики щодо пріоритетних напрямів розвитку країни. Розглядаються перспективи налагодження ефективності взаємодії органів виконавчої влади в умовах системної модернізації України.

Ключові слова: взаємодія, державна правова політика, пріоритетні напрями розвитку країни, орган виконавчої влади, Міністерство юстиції України, управління юстиції.

Татьяна Карнаух. Реализация государственной правовой политики в условиях системной модернизации Украины

Предлагается авторское видение эффективности деятельности Министерства юстиции Украины как специально уполномоченного органа власти. Анализируются преимущества усовершенствования обеспечения реализации государственной правовой политики относительно приоритетных направлений развития страны. Рассматриваются перспективы налаживания эффективности взаимодействия органов исполнительной власти в условиях системной модернизации Украины.

Ключевые слова: взаимодействие, государственная правовая политика, приоритетные направления развития страны, орган исполнительной власти, Министерство юстиции Украины, управления юстиции.

Tetiana Karnaukh. Implementation of the state policy in a legal system modernization of Ukraine

The author presents her view of the efficiency of the activities of the Ministry of Justice of Ukraine as a specially authorized government. The article analyzes advantages of improvement of state legal policy assurance with respect to priority areas of the country's development. Prospects for promoting efficiency of cooperation between government agencies in context of systemic modernization of Ukraine have been discussed.

Key words: cooperation, state legal policy, priority areas of the country's development, government agencies, Ministry of Justice of Ukraine, department of justice.

Реалізація системної модернізації України зумовила виклик інститутам громадянського суспільства. Проблема полягає в тому, що

невчасно подана інформація спричинила обставини, за яких не вдалося досягти єдності дій, оскільки сприйняття її кожною територіальною громадою було різним. Ми зосереджуємо увагу на тому, що залежно від потреб суспільства змінюються тенденції у сфері управління, тому не виникає сумнівів стосовно необхідності постійного пошуку нових рішень у системному розвитку країни. Щорічно, залежно від тих чи інших обставин, зміст послань Президента України змінюється, а разом із ним змінюються програми, національний план дій щодо їх впровадження. Головне, що це – певне відображення «пріоритетних напрямків розвитку країни» (ПНРК). Кабінет Міністрів України реалізує дану політику, забезпечуючи ефективність впровадження з найменшими витратами, а громадянське суспільство розвивається, або сприймаючи заплановані зміни та адаптуючись до нововведень, або відштовхуючи та ігноруючи неприйнятний для нього спосіб життя. Ми пропонуємо авторське бачення ефективності діяльності Міністерства юстиції України як спеціально уповноваженого органу влади. Основну увагу зосереджуємо на перевагах щодо вдосконалення забезпечення реалізації державної правової політики. Зауважимо, що вона буде корелювати з обраним напрямом розвитку країни. У даному випадку зосередимо увагу на взаємодії як одному з вагомих чинників реалізації запланованих змін.

Розвиток України безпосередньо залежить від злагодженої співпраці між існуючою системою, управлінцем та громадянином. На нашу думку, досліджувати таку діяльність потрібно комплексно, але на разі зосередимо увагу на ключових твердженнях певних авторів. Так, М. М. Орлов наголошує, що у філософії позитивну взаємодію визначають через поняття співробітництва та взаємний зв'язок. На його думку, саме вона є основним чинником побудови структури, тим інтегруючим початком, за допомогою якого здійснюються об'єднання елементів (складових) у певний тип цілісності. Важливо, що саме взаємодія визначає існування та структурну організацію будь-якої соціальної або матеріальної системи [7, с. 49]. Розвиваючи думку в даному напрямі, В. М. Бесчастний особливу увагу приділяє здобуттю освіти. Зрозуміло, що мотиви будь-якої цілеспрямованої діяльності людини, потреба бути самореалізованою в спілкуванні, у праці, у професії, у конкретному результаті або досягненні, разом з прагненням стати більш соціально значущою, тобто помітно необхідною і корисною для суспільства, є головними стимулами, що визначають її високу активність [1, с. 209]. На думку інших дослідників, демократичні органи влади зобов'язані звітувати перед громадянами. Поінформованість громадян позначається на їх свідомій участі в

державному управлінні загалом, а дії влади будуть успішними, якщо їх підтримуватиме народ. Новий етап позначився усвідомленням необхідності інформаційної взаємодії (комунікації) у кількох напрямках: від громадян до управлінців і від управлінців до громадян, а також між членами територіальної громади [6, с. 156].

З огляду на вищезазначені судження ми можемо з упевненістю зробити припущення, що як у майбутньому не будуть названі заплановані зміни, вони є необхідними, тому що здоровий глузд обумовлює необхідність рухатись уперед, розвиватись. Вважаємо, що всі майбутні зміни слід визначити як ПНРК, що буде в їх основі, дасть змогу оцінити час. Важливо, щоб це була політика та пріоритетні кроки (шлях розвитку), які оберуть для себе громадяни. На нашу думку, до відома людей необхідно довести: зміст щорічних послань Президента України, програми, національний план дій щодо їх впровадження, а також нормативно-правову базу, пов'язану з їх реалізацією. Проводити таку діяльність доцільно через Мін'юст та діючу систему його територіальних органів, що, у свою чергу, забезпечить поточний контроль за діяльністю органів виконавчої влади, державних підприємств, установ, організацій та державних господарських об'єднань, навчальних закладів; виявить недоліки на перших етапах впровадження системних реформ; зумовить належний зворотний зв'язок.

Метою статті є висвітлення авторського бачення ефективності діяльності Мін'юсту шляхом окреслення переваг удосконалення забезпечення реалізації державної правової політики стосовно ПНРК, що зумовить налагодження взаємодії органів виконавчої влади в умовах системної модернізації України.

Реалізація системної модернізації України покладається на виконавчу гілку влади, тому доцільно забезпечити її перш за все єдиною інформаційною базою (основою діяльності владної вертикалі). Правова політика має бути спрямована на створення в державі єдиного інформаційного поля. Доцільно, якщо в компетенції Мін'юсту та територіальних управлінь юстиції буде визначена діяльність стосовно ПНРК. Ми зосереджуємо увагу на внесенні змін до Указу Президента України від 6 квітня 2011 р. № 395/2011 «Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України» та наказів Мін'юсту від 23 червня 2011 р. № 1707/5 «Про затвердження положень про територіальні органи Міністерства юстиції України», від 14 листопада 2011 р. № 3325/5 «Про затвердження Порядку проведення органами юстиції перевірок стану правової освіти». Внесення змін пропонується шляхом визначення основних засад організації діяльності Мін'юсту та його територіальних органів, відповідно до Указу Президента України від 12 березня 2012 р.

№ 187/2012 «Про Національний план дій на 2012 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010 – 2014 роки “Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава”»; пунктів 8 та 9 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого Указом Президента України від 6 квітня 2011 р. № 395 [9]; пункту 8 Положення про Головні управління юстиції Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим (АРК), в областях, містах Києві та Севастополі (далі – головне управління юстиції), затвердженого наказом Мін'юсту від 23 червня 2011 р. № 1707/5 р. та зареєстрованого 23 червня 2011 р. за № 759/19497; пункту 7 Положення про районні, районні в містах, міські (міст обласного значення), міськрайонні, міжрайонні управління юстиції (далі – управління юстиції), затвердженого наказом Мін'юсту від 23 червня 2011 р. № 1707/5 та зареєстрованого від 23 червня 2011 р. за № 760/19498 [10]. Вони відображають напрями правової політики; не суперечать діяльності Мін'юсту, територіальних управлінь юстиції в реалізації правової освіти населення України; дають можливість їх удосконалити шляхом виокремлення ПНРК, що матиме своїм наслідком посилення взаємодії під час реалізації поставлених перед ними завдань на будь-якому управлінському рівні.

Такий крок обумовлюється тим, що сьогодні як ніколи необхідні: єдність кожного елементу владної вертикалі; зміцнення взаємозв'язків на горизонтальному рівні; єдине бачення реалізації системної модернізації України. На центральному рівні доцільно визначити, що Мін'юст є спеціально уповноваженим органом влади з формування та забезпечення реалізації державної правової політики стосовно ПНРК. Саме до його компетенції має належати формування та забезпечення реалізації державної правової політики стосовно ПНРК. Він має координувати діяльність міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, Ради міністрів АРК, міністерств та інших органів виконавчої влади АРК, місцевих державних адміністрацій (далі – органи виконавчої влади), а також державних підприємств, установ, організацій та державних господарських об'єднань, навчальних закладів із питань правової освіти населення, зокрема доводити до їх відома ПНРК, перевіряти стан їх діяльності із зазначених питань, за необхідності готувати інформаційні матеріали та надавати необхідну методичну допомогу. На центральному рівні діятиме владний орган, який щодо пріоритетних напрямів правової політики зможе формувати та реалізувати (шляхом координування, інформування та поточного контролю) діяльність органів виконавчої влади, а також державних підприємств, установ, організацій та державних господарських

об'єднань, навчальних закладів із питань правової освіти населення. У свою чергу, головні управління юстиції мають інформувати Мін'юст шляхом надання пропозицій, рекомендацій та зауважень про стан надання інформації на певній території щодо реалізації пріоритетних напрямів правової політики.

Так, на території АРК, в областях, містах Києві та Севастополі здійснюватимуть свою діяльність головні управління юстиції, зокрема щодо роз'яснення ПНРК. Вони мають: безпосередньо координувати діяльність територіальних органів виконавчої влади, державних підприємств, установ, організацій та державних господарських об'єднань, навчальних закладів з питань правової освіти населення шляхом доведення до їх відома ПНРК; перевіряти стан їх діяльності із зазначених питань; за необхідності готувати інформаційні матеріали та надавати їм необхідну методичну допомогу; консультувати їх з питань підготовки навчально-тематичних планів, програм, посібників, визначення форм і методів правового навчання; надавати рекомендації щодо його вдосконалення; брати участь у проведенні семінарів, конференцій, олімпіад, конкурсів та інших навчально-методичних заходів. Таким чином, буде забезпечено ознайомлення працівників із запланованими змінами, проведено спільну та злагоджену роботу, здійснено поточний контроль за станом доведення до громадськості запланованих перетворень.

Також за допомогою засобів масової інформації з метою адаптації до перетворень у суспільстві доцільно інформувати населення щодо ПНРК, питань держави та права, захисту прав і основних свобод людини, законодавства та діяльності підвідомчих органів та установ юстиції. Дослідник І. О. Парубчак зауважує, що критерієм демократичності влади є рівень залучення громадян до процесу формування та реалізації державної політики [8, с. 37]. Головні управління юстиції мають брати активну участь у розробленні та розповсюдженні методичних матеріалів, що стосуються ПНРК, у сфері захисту прав, свобод і законних інтересів громадян; надавати методичну допомогу територіальним органам виконавчої влади, державним підприємствам, установам, організаціям та державним господарським об'єднанням, органам місцевого самоврядування в проведенні семінарських занять з працівниками. Також необхідно проводити навчання, оскільки на кожній території сприйняття запланованих змін може бути різним. Ураховуючи важливість єдності в розумінні системних перетворень, вважаємо, що дана пропозиція відображає одну з ланок правової роботи, яка має місце в діяльності головних управлінь юстиції.

Вони мають організовувати навчання у формі семінарів, які

проводяться для працівників юридичних, кадрових служб територіальних органів виконавчої влади, державних підприємств, установ, організацій та державних господарських об'єднань, спільно з іншими органами виконавчої, судової влади та органів місцевого самоврядування, шляхом доведення до їх відома ПНРК. Під час правоосвітніх заходів необхідно здійснювати інформаційно-роз'яснювальну роботу. Виконати це можна будь-яким шляхом: через інформаційні листи-повідомлення, у вигляді брошур, методичних рекомендацій. Роздатковий матеріал має містити таку інформацію: стосовно ПНРК, діяльності територіальних управлінь юстиції із визначених питань та критеріїв перевірки стану правової освіти населення щодо цього. Така практика матиме важливе значення, адже особа сприйматиме подану інформацію з перших вуст як практиків, так і теоретиків та зможе провести відповідне навчання безпосередньо на місці своєї праці. Таким чином, виникне загальне розуміння спільної мети, що забезпечить системність, згуртує одностайність та дасть можливість виявити недоліки на перших етапах перетворень. На практиці, вирішуючи спірне питання, сторони розумітимуть важливість прийнятих ними рішень та відповідальності, що лежатиме на кожному за можливі невдачі.

На сьогодні є доволі актуальним запровадження чітких механізмів взаємовідносин між органами державної влади та місцевого самоврядування, особливо погодження рішень органів державної влади, які так чи інакше стосуються питань місцевого самоврядування [6, с. 185]. На місцевому рівні свою діяльність повинні виконувати управління юстиції, а саме: надавати роз'яснення стосовно ПНРК; брати участь у розвитку системи правової інформації. Вони повинні: координувати діяльність територіальних органів виконавчої влади, державних підприємств, установ, організацій та державних господарських об'єднань, навчальних закладів з питань правової освіти населення; доводити до їх відома ПНРК; перевіряти стан їх діяльності із зазначених питань, за необхідності готувати інформаційні матеріали та надавати їм необхідну методичну допомогу; консультувати їх з питань підготовки навчально-тематичних планів, програм, посібників, визначення форм і методів правового навчання; давати рекомендації щодо його вдосконалення; брати участь у проведенні семінарів, конференцій, олімпіад, конкурсів та інших навчально-методичних заходів. Управління юстиції за допомогою засобів масової інформації повинні інформувати населення з ПНРК, питань держави та права, захисту прав і основних свобод людини, законодавства та діяльності підвідомчих органів та установ юстиції. Дослідники звертають увагу, що публічна сфера є зоною тісного контакту та

взаємодії суспільних інтересів і державної політики. Рівень її розвитку визначається ступенем готовності населення до формування громадянських структур, що стимулюють публічну діяльність. Від активної діяльності громадян, їх рівня обізнаності залежить, якою мірою справи суспільства стають справою держави [5, с. 6]. На нашу думку, на місцевому рівні доцільно організувати семінари для секретарів виконавчих комітетів міських, сільських та селищних рад, спільно з іншими органами виконавчої, судової влади та органами місцевого самоврядування. Заплановані зміни безпосередньо стосуються громади будь-якої території, а орган місцевого самоврядування є місцевою владою, тому зрозуміло, що саме управління юстиції має довести до їх відома пріоритетні напрями правової політики України.

Сучасні тенденції децентралізації і розвиток засад публічного управління, що історично підтвердили свою ефективність у розвинутих країнах, ставлять принципові вимоги перед місцевими органами виконавчої влади та самоврядування бути здатними самостійно вирішувати проблеми, які виникають, завдання суспільного виробництва та життєдіяльності суспільства [3, с. 6]. Ця норма є виправданою, адже не можна залишати поза їх увагою системні перетворення, які відбуваються в Україні, тому що вони безпосередньо стосуються громади. Вважаємо за доцільне охопити навчанням органи місцевого самоврядування перш за все місцевого рівня, що забезпечить єдність дій, системність перетворень та можливість їх реалізації шляхом розуміння та прийняття; зумовить виникнення зовсім нових ідей-компромисів між ними та органами виконавчої влади. Для реалізації зазначеного на всіх рівнях системи органів юстиції необхідно провести семінарські заняття з працівниками управлінь юстиції та їх структурних підрозділів щодо роз'яснення ПНРК.

Підкреслимо, що важливе значення матиме поточний контроль за інформуванням стосовно новацій у чинному законодавстві, розуміння запланованих змін та відповідного реагування щодо майбутніх перетворень в Україні. За підсумками проведених перевірок доцільно підготувати узагальнення, що має неабияке значення, адже це – своєрідний аналітичний підсумок виконаної роботи. Здійснювати узагальнення щодо стану правової освіти населення головним управлінням юстиції доцільно за підсумками року, з урахуванням інформації територіальних управлінь юстиції. Також їм необхідно внести на розгляд Мін'юсту пропозиції щодо формування та реалізації державної політики у відповідних пріоритетних сферах розвитку країни за результатами проведення семінарських занять та за підсумками здійснення перевірок стану правової освіти населення протягом року. Це буде зворотним зв'язком, який одночасно виявить

переваги, недоліки та перспективи діяльності територіальних органів виконавчої влади, державних підприємств, установ, організацій та державних господарських об'єднань, навчальних закладів та органів місцевого самоврядування.

Начальникам головних управлінь юстиції доцільно подати узагальнення на ім'я голови Ради міністрів АРК, обласних, міських, Києва та Севастополя державних адміністрацій з метою подальшого розгляду стану правової освіти населення стосовно ПНРК на їх колегії. За підсумками розгляду таких питань можуть бути вжиті такі заходи: проведено додаткові роз'яснення; організовано семінари, круглі столи або надано відповідну методичну літературу. Сприйняття та розуміння запланованих змін може бути різним, залежно від території та інших не менш важливих чинників. Ми вважаємо, що здійснення таких узагальнень дасть змогу: ознайомитися керівництву зі станом виконавської дисципліни в АРК, областях, містах Києві та Севастополі; ужити додаткових дій та за необхідності вчасно відреагувати. Звичайно, що на проведення певних заходів необхідні будуть і кошти, але це буде обґрунтованим кроком, оскільки з урахуванням узагальнень керівництво матиме можливість клопотати щодо фінансування програм правової освіти населення на поточний рік.

Розв'язання таких проблем здійснюється, передусім, на місцевому рівні. Тому зрозуміло, що реалізація покладених на органи місцевого самоврядування повноважень потребує відповідних фінансових ресурсів. На жаль, сьогодні спостерігається значний дисбаланс між доходами та витратами місцевих бюджетів, що не завжди пояснюється лише недостатнім рівнем економічного розвитку [2, т. 2, с. 41]. Обмеженість контролю за роботою державного апарату означає, що політика може бути неефективною, якщо вона призводить до невиправданого збільшення бюджетних витрат. Для економіки характерні ситуації з одночасними вадами ринку та держави. Посилюючи вплив одних вад, можна послабити інші вади. Тому, приймаючи рішення, потрібно зіставляти наслідки впливу вад ринку та держави, щоб визначити оптимальну форму державного регулювання [4, с. 66].

На нашу думку, внесення змін не приведе до додаткових витрат з Державного бюджету та забезпечить можливість реалізації системної модернізації України. Перш ніж витратити ресурси на реалізацію реформ, які не будуть сприйняті суспільством, маємо можливість довести цілі розвитку України до виконавчої гілки влади, що забезпечить системність реалізації реформ; до органів місцевого самоврядування, що матиме своїм наслідком налагодження співпраці; до інститутів громадянського суспільства, що стане поштовхом до

активізації участі громадян у житті нашої країни. Таким чином, удосконалення державної правової політики стосовно ПНПК допоможе активізувати діяльність Мін'юсту, головних, територіальних управлінь юстиції унаслідок створення надійного інформаційного поля, яке пошириться на існуючу систему, управлінців та громадян.

Висновки за підсумками дослідження такі:

1. Лише шляхом налагодження ефективної взаємодії Мін'юсту, головних, територіальних управлінь юстиції спільно з місцевими органами виконавчої влади, державними підприємствами, установами, організаціями та державними господарськими об'єднаннями, навчальними закладами, органами місцевого самоврядування та інститутами громадянського суспільства щодо реалізації ПНПК стає можливим успішне здійснення системної модернізації України.

2. З метою вдосконалення державної правової політики як одного з вагомих факторів успішного розвитку необхідно розширити сферу впливу Мін'юсту стосовно координування ПНПК, що забезпечить узгодженість дій суб'єктів у підвищенні рівня правової освіти населення України.

3. Тому вважаємо за доцільне внести зміни до Указу Президента України від 6 червня 2011 р. № 395/2011 «Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України», наказів Мін'юсту від 23 червня 2011 р. № 1707/5 «Про затвердження положень про територіальні органи Міністерства юстиції України» та від 14 листопада 2011 р. № 3325/5 «Про затвердження Порядку проведення органами юстиції перевірок стану правової освіти» щодо розширення сфери діяльності Мін'юсту, головних, територіальних управлінь юстиції.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямі стосуватимуться авторського бачення розвитку правової освіти населення за умови ефективної діяльності Мін'юсту, головних, територіальних управлінь юстиції, що зумовить успішну реалізацію системної модернізації України.

Список використаних джерел

1. **Бесчастний В.М.** Механізми державного управління розвитком вищих навчальних закладів системи МВС України: теорія, методологія та практика : монографія / В. М. Бесчастний. – Донецьк : Юго-Восток, 2009. – 407 с.

2. **Іщенко М. В.** Муніципальні запозичення як джерело фінансування інвестиційних потреб території / М. В. Іщенко // Соціально-економічний розвиток регіонів та його програмування: мета, механізми, інструменти : матеріали підсумкової наук.-практ. конф. за міжнар. участю, 30 жовт. 2009 р. У 2 т. Т. 2. – О. : ОРІДУ НАДУ, 2009. – С. 41 – 43.

3. **Королук Ю. Г.** Механізми управління розвитком регіональних

систем : монографія / Ю. Г. Королук. – К. : Терно-граф, 2011. – 344 с.

4. **Малиш Н. А.** Ефективні механізми формування державної екологічної політики : монографія / Н. А. Малиш. – К. : К.І.С., 2011. – 348 с.

5. **Оболєнський О.** Публічне управління: публічна сфера, публічне право і публічна політика – співвідношення понять / О. Оболєнський, С. Лукін // Держ. упр. та місц. самовряд. : зб. наук. пр. / редкол. : С. М. Серьогін (голов. ред.) [та ін.]. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2013. – № 2. – С. 3 – 11.

6. **Організаційно-економічні та правові механізми забезпечення сталого розвитку територіальної громади** : монографія / кол. авт. ; за заг. ред. П. І. Шевчука, І. Р. Залуцького. – Л. : ЛРІДУ НАДУ, 2009. – 348 с.

7. **Орлов М. М.** Формування системи взаємодії регіональних органів виконавчої влади у сфері охорони правопорядку (теоретико-методологічні засади) : монографія / М. М. Орлов. – Х. : Магістр, 2012. – 344 с.

8. **Парубчак І. О.** Організаційно-правове забезпечення громадян України для участі в процесах державної політики та управління / І. О. Парубчак // Теорія та практика державної служби : матеріали наук.-практ. конф., Дніпропетровськ, 9 листоп. 2012 р. / за заг. ред. С. М. Серьогіна. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2012. – С. 37 – 40.

9. **Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України** : Указ Президента України від 6 квіт. 2011 р. № 395/2011 // Офіц. вісн. України. – 2011. – № 28. – С. 45 – 55.

10. **Про затвердження положень про територіальні органи Міністерства юстиції України** : наказ Міністерства юстиції України від 23 черв. 2011 р. № 1707/5 // Офіц. вісн. України. – 2011. – № 49. – С. 9 – 23.

Life of references

1. **Beschastnyi V. M.** Mekhanizmy derzhavnoho upravlinnia rozvytkom vyshchikh navchalnykh zakladiv systemy MVS Ukrainy: teoriia, metodolohiia ta praktyka : monohrafiia / V. M. Beschastnyi. – Donetsk : Yuhovostok, 2009. – 407 s.

2. **Ishchenko M. V.** Munitsypalni zapozychennia yak dzherelo finansuvannia investytsiinykh potreb terytorii / M. V. Ishchenko // Sotsialno-ekonomichni rozvytk rehioniv ta yoho prohramuvannia: meta, mekhanizmy, instrumenty : materialy pidsumkovoї nauk.-prakt. konf. za mizhnar. uchastiu, 30 zhovt. 2009 r. : u 2 t. – T. 2. – O. : ORIDU NADU, 2009. – S. 41 – 43.

3. **Koroliuk Yu. H.** Mekhanizmy upravlinnia rozvytkom rehionalnykh system : monohrafiia / Yu. H. Koroliuk. – K. : Terno-hraf, 2011. – 344 s.

4. **Malysh N. A.** Efektyvni mekhanizmy formuvannia derzhavnoi ekolohichnoi polityky : monohrafiia / N. A. Malysh. – K. : K.I.S., 2011. – 348 s.

5. **Obolenskyi O.** Publichne upravlinnia: publichna sfera, publichne pravo i publichna polityka – spivvidnoshennia poniat / O. Obolenskyi, S. Lukin // Derzh. upr. ta mist. samovriad. : zb. nauk. pr. / redkol. : S. M. Serohin (holov. red.) [ta in.]. – D. : DRIDU NADU, 2013. – № 2. – S. 3 – 11.

6. **Orhanizatsiino-ekonomichni ta pravovi mekhanizmy zabezpechennia staloho rozvytku terytorialnoi hromady** : monohrafiia / kol. avt. ; za zah. red. P. I. Shevchuka, I. R. Zalutskoho. – L. : LRIDU NADU, 2009. – 348 s.

7. **Orlov M. M.** Formuvannia systemy vzaiemodii rehionalnykh orhaniv vykonavchoi vlady u sferi okhorony pravoporiadku (teoretyko-metodolohichni zasady) : monohrafiia / M. M. Orlov. – Kh. : Mahistr, 2012. – 344 s.

8. **Parubchak I. O.** Orhanizatsiino-pravove zabezpechennia hromadian Ukrainy dlia uchasti v protsesakh derzhavnoi polityky ta upravlinnia / I. O. Parubchak // Teoriia ta praktyka derzhavnoi sluzhby : materialy nauk.-prakt. konf., Dnipropetrovsk, 9 lystop. 2012 r. / za zah. red. S. M. Serohina. – D. : DRIDU NADU, 2012. – S. 37 – 40.

9. **Pro zatverdzhennia** Polozhennia pro Ministerstvo yustytzii Ukrainy : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 6 kvit. 2011 r. № 395/2011 // Ofits. visn. Ukrainy. – 2011. – № 28. – S. 45 – 55.

10. **Pro zatverdzhennia** polozhen pro terytorialni orhany Ministerstva yustytzii Ukrainy : nakaz Ministerstva yustytzii Ukrainy vid 23 cherv. 2011 r. № 1707/5 // Ofits. visn. Ukrainy. – 2011. – № 49. – S. 9 – 23.

Надійшла до редколегії 25.02.14

УДК 351/354

Тетяна КОВАЛЕНКО

*Національна академія державного управління
при Президенті України*

Дніпропетровський регіональний інститут державного управління

ДИТИНА ЯК ОБ'ЄКТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ САНАТОРНО-КУРОРТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Подається комплексний аналіз змістовних характеристик поняття «дитина» як об'єкта державного управління у сфері санаторно-курортного забезпечення. Дослідження об'єкта державного управління здійснюється з урахуванням його дихотомічних властивостей як загального елемента соціальної системи та як специфічного елемента підсистеми соціального захисту.

Ключові слова: державне управління, об'єкт управління, соціальний захист, санаторно-курортне забезпечення, дитина, законодавство.

Татьяна Коваленко. Ребенок как объект государственного управления в сфере санаторно-курортного обеспечения

Приводится комплексный анализ содержательных характеристик понятия «ребенок» как объекта государственного управления в сфере санаторно-курортного обеспечения. Исследование объекта государственного управления осуществляется с учетом его дихотомических свойств как общего элемента социальной системы и как специфического элемента подсистемы социальной защиты.

Ключевые слова: государственное управление, объект управления, социальная защита, санаторно-курортное обеспечение, ребенок, законодательство.

Tetiana Kovalenko. Child as an object of public administration in the area of health resort services

The paper presents a comprehensive analysis of substantial characteristics of «a child» notion as an object of the public administration in the area of health resort services. The research of the public administration object has been made taking into account its dichotomous properties as a general element of the social systems and as a specific element of the social protection subsystems.

Key words: public administration, subject of administration, social security, health resort services, child, legislation.

Як свідчить історія, охорона здоров'я матері та дитини завжди визнавалась стратегічним загальнонаціональним пріоритетом існування та розвитку української держави. Більше того, визнання цього пріоритету набуло статусу обов'язковості разом із ратифікацією Конвенції ООН про права дитини, коли в 1991 р. на законодавчому рівні в Україні були закріплені принципи: першочерговості інтересів дитини; забезпечення повноцінного життя дітей; залучення дітей до життя спільноти та проголошення відсутності в Україні будь-яких проявів дискримінації дітей.

Сучасні тенденції стану здоров'я дітей в Україні є вкрай несприятливими: за останнє десятиліття в 1,5 раза виросли хронічні захворювання, зокрема нервової, ендокринної, серцево-судинної і кісткової систем; у дітей шкільного віку спостерігається стрімке зростання кількості хронічних, так званих соціальних хвороб; погіршилися показники фізичного розвитку, спостерігається зростання психічних відхилень і граничних станів тощо. Такий стан справ у цій сфері викликає велику стурбованість як серед науковців, так і серед медиків-практиків та громадськості [2; 5]. Кількість хронічно хворих дітей збільшується за роки навчання в школі у 2,5 раза [1]. Негативною характеристикою сучасного стану здоров'я слід назвати високий рівень інвалідності серед дітей, що підтверджує загальний негативний стан здоров'я та соціальне благополуччя населення нашої держави [6]. Вітчизняні експерти певні, що такий стан здоров'я є наслідком впливу негативних факторів соціально-економічного, екологічного та психоемоційного характеру [11]. Саме тому одним із найважливіших стратегічних завдань нашої держави щодо забезпечення комплексного підходу до соціального захисту дітей є реалізація їх права на отримання сучасної та якісної медичної допомоги, санаторно-курортного лікування, оздоровлення та відпочинку. Такий підхід дозволяє розглядати як об'єкт державно-управлінського впливу власне дитину. Проте узагальненість цього поняття виключає конкретизаційну складову в застосуванні